BESCHIKKING VAN DE COMMISSIE

van 28 oktober 1970

inzake procedures op grond van artikel 85 van het E.E.G.-Verdrag (IV/10.498, 11.546, 12.992, 17.394, 17.395, 17.971, 18.772, 18.888 en ex 3.213 — Omega)

(70/488/EEG)

DE COMMISSIE VAN DE EUROPESE GEMEENSCHAPPEN,

Gelet op het Verdrag tot oprichting van de Europese Economische Gemeenschap, en met name op artikel 85,

Gelet op Verordening nr. 17 van 6 februari 1962 (1), en met name op de artikelen 5 tot en met 8,

Gezien de op 30 en 31 januari 1963 verrichte aanmeldingen van alleenverkoopovereenkomsten die de vennootschap Omega Louis Brandt et Frères S. A., met zetel te Bienne (Zwitserland), hierna Omega te noemen, in 1900 heeft gesloten met de vennootschap Maison Brandt Frères S. A., gevestigd te Parijs, in 1914 met de vennootschap S.p.A. De Marchi Fratelli, gevestigd te Turijn, in 1923 met de vennootschap Ultimo Watch S. A., gevestigd te Brussel, in 1936 met de vennootschap Uhren-Handelsgesellschaft m.b.H., gevestigd te Frankfurt-am-Main, en in 1947 met de vennootschap A. Kinsbergen N.V., gevestigd te Amsterdam,

Gezien de op 31 januari 1963 verrichte aanmeldingen van standaardverkoopovereenkomsten die de genoemde vennootschap Maison Brandt Frères S.A., Ultimo Watch S.A. en A. Kinsbergen N.V. hebben gesloten met talrijke kleinhandelaren, die respectievelijk zijn gevestigd in Frankrijk, België en Luxemburg, en Nederland,

Gezien het door het Adviescomité voor Mededingingsregelingen en Economische Machtposities overeenkomstig artikel 10 van Verordening nr. 17 uitgebrachte advies op 18 maart 1970,

I

1. Overwegende dat de Zwitserse vennootschap Omega, ten einde de verkoop in het buitenland van door haar vervaardigde horloges te ontwikkelen, systematisch, met name in de landen die thans deel uitmaken van de E.E.G., een distributienet heeft opgebouwd dat bestaat uit alleenimporteurs, „generaal-agenten" genoemd, en een beperkt aantal detailwederverkopers, in het algemeen „Omega-verkopers" genoemd ;

Overwegende dat de werkzaamheid van deze generaal-agenten en die van de Omega-verkopers binnen de gemeenschappelijke markt wordt geregeld in de bovengenoemde alleenverkoopovereenkomsten en standaardovereenkomsten, die conform artikel 5, lid 1, van Verordening nr. 17 bij de Commissie zijn aangemeld ;

Overwegende dat men deze overeenkomsten voor een juiste beoordeling in het licht van artikel 85 tegelijkertijd en cumulatief moet beschouwen omdat zij vallen binnen het kader van een systematische en homogene verkooporganisatie ;

2. Overwegende dat de vennootschap Omega krachtens alleenverkoopovereenkomsten die achtereenvolgens zijn gesloten met de vennootschappen Maison Brandt Frères, De Marchi Fratelli, Ultimo Watch, Uhren-Handelsgesellschaft en Kinsbergen, aan de genoemde ondernemingen voor onbepaalde tijd het uitsluitend recht heeft toegekend om in de hoedanigheid van generaal-agent de horloges die het merk Omega dragen respectievelijk in Frankrijk, Italië, België en Luxemburg, Duitsland en Nederland te verkopen ;

Overwegende dat deze alleenverkoopovereenkomsten, die alle mondeling gesloten werden, tegenwoordig het volgende inhouden.

Ieder van de generaal-agenten heeft van Omega tot taak gekregen de verkoop te bevorderen en het onderhoud van de verschillende modellen Omega-horloges binnen het hem toegewezen grondgebied te verzekeren ; te dien einde heeft hij het recht het merk Omega voor reclame en voor de verkoop te gebruiken, hij is verplicht een permanente voorraad van de voornaamste modellen van de Omega-collectie te vormen en hij moet een onderhouds- en reparatieservice organiseren die met name ten doel heeft de internationale garantie die bij Omega-horloges wordt verleend te verzekeren ; de generaal-agenten Maison Brandt Frères, De Marchi Fratelli en Uhren-Handelsgesellschaft hebben bovendien tot taak bepaalde typen horlogekasten en armbanden te fabriceren, welke zijn aangepast aan de smaak van de Franse, de Italiaanse en de Duitse clientèle en uit Zwitserland geïmporteerde horloge-uurwerken in de kasten te monteren ;

Iedere generaal-agent die optreedt in het kader van een in overeenstemming met de vennootschap Omega opgestelde politiek, verzorgt de verkoop en het onderhoud van Omega-horloges door tussenkomst van een selectief distributienet, dat is samengesteld uit een beperkt aantal detailwederverkopers, hierna

(1) PB nr. 13 van 21. 2. 1962, blz. 204/62.

„Omega-verkopers" genoemd, die door hem worden gekozen aan de hand van niet slechts kwalitatieve selectie-criteria, die dienen om de detailverkoop van Omega-horloges voor te behouden aan horlogemakers en juweliers van voldoende deskundigheid, die over een goed gelegen en goed ingerichte winkel beschikken, maar ook op grond van kwantitatieve criteria, die ten doel hebben het aantal erkende verkopers in ieder gebied of iedere stad te beperken tot een maximumaantal dat door de generaal-agent wordt vastgesteld aan de hand van de plaatselijke bevolking en haar veronderstelde welstand ;

Overwegende dat de vennootschap Omega de verschillende modellen van haar internationale collectie tegen dezelfde af-fabrieksprijzen aan alle generaal-agenten levert ; dat zij echter niet tussenkomt bij de bepaling door de generaal-agenten van de leveringsprijzen aan de aleenverkopers noch bij de vaststelling van de uiteindelijke verkoopprijzen voor de clientèle, omdat deze onafhankelijk door de generaal-agenten of door de Omega-verkopers worden vastgesteld ;

Overwegende dat het bovenvermelde generaal-agenten niet verboden is binnen het hun door Omega toegewezen contractsgebied horloges van andere fabrikanten te verkopen ; dat in feite vier onder hen tegenwoordig belast zijn met de verdeling van horloges van een ander merk ;

Overwegende dat de bovengenoemde alleenverkoopovereenkomsten, zoals zij toegepast werden op het ogenblik van hun aanmelding, voor de generaal-agenten het verbod bevatten Omega-horloges uit te voeren buiten het gebied dat hun was toegewezen, maar dat de betrokkenen, met de bedoeling zich te richten naar de bepalingen van Verordening nr. 67/67/EEG van de Commissie van 22 maart 1967 (1) betreffende bepaalde groepen alleenverkoopovereenkomsten, aan de Commissie op 2 oktober 1967, in toepassing van artikel 5 van voornoemde Verordening nr. 67/67/EEG, hebben medegedeeld, dat dit exportverbod sedert 1 augustus 1967 niet meer van toepassing was op de leveringsaanvragen, afkomstig van in de andere Lid-Staten van de E.E.G. gevestigde Omega-verkopers ; dat tegenwoordig dus iedere generaal-agent van de E.E.G. aan elke binnen de gemeenschappelijke markt zelfs buiten zijn voorbehouden gebied gevestigde verkoper kan verkopen, terwijl het hem verboden blijft naar derde landen uit te voeren ;

3. Overwegende dat de als Omega-verkoper erkende kleinhandelaren in Frankrijk, Luxemburg, België en Nederland aan de generaal-agent van elk van deze landen verbonden zijn door uniforme verbintenissen die zijn neergelegd in de standaardverkoopovereenkomsten ; dat het met name gaat om een standaardovereenkomst, het statuut voor de Omega-alleenverkopers „Charte des concessionnaires exclusifs Omega", dat de vennootschap Maison Brandt Frères heeft laten ondertekenen door een duizendtal horlogemakers-juweliers in Frankrijk, om de standaardovereenkomst die de vennootschap Ultimo Watch, hetzij schriftelijk, hetzij mondeling heeft gesloten met ongeveer 400 detailhandelaren in België en Luxemburg en om de schriftelijke standaardovereenkomst die de vennootschap Kinsbergen heeft gesloten met ongeveer 200 detailhandelaren in Nederland ;

Overwegende dat al deze standaardovereenkomsten in hun huidige versie de volgende bepalingen bevatten.

De detailhandelaar in de hoedanigheid van Omega-verkoper heeft het recht zich te bevoorraden met Omega-horloges niet alleen bij de generaal-agent van zijn land, maar ook bij andere generaal-agenten van de E.E.G. en de door deze erkende alleenverkopers. Hij is vrij in zijn winkel Omega-horloges te verkopen aan elke particuliere klant, zelfs indien deze in het buitenland is gevestigd, met de aan deze artikelen verbonden internationale garantie. Hij verbindt zich echter geen Omega-horloges aan andere detailhandelaren van de branche te leveren, behalve indien deze ook in de hoedanigheid van Omega-verkoper in een of ander land van de E.E.G. zijn erkend. De generaal-agent verbindt zich van zijn kant slechts Omega-horloges te leveren aan detailhandelaren die als Omega-verkoper erkend zijn, hetzij door hemzelf, hetzij door de andere generaal-agenten van de E.E.G. of aan deze generaal-agenten zelf. De verkoper verbindt zich met de daartoe geëigende middelen, zoals kenmerkende emblemen, zijn hoedanigheid van wederverkoper van Omega-horloges bekend te maken, om een goede aanbieding van deze horloges in zijn winkel te verzekeren, permanent een minimumvoorraad van deze artikelen in goede staat te onderhouden, de internationale garantie te vervullen die aan de Omega-horloges is verbonden en de reparatie ervan hetzij in zijn winkel, hetzij in de werkplaats van de generaal-agent te verzorgen. Hiertegenover verbindt de generaal-agent zich de Omega-verkoper te steunen door een algemene en geregelde reclame, hem te helpen bij de goede inrichting van zijn winkel en bij het beheer en het onderhoud van de voorraden, op zijn kosten de internationale garantie te verzekeren en de vervangingsonderdelen die voor de reparaties nodig zijn te leveren ;

Overwegende dat de standaardovereenkomst tussen Kinsbergen en de Omega-verkopers in Nederland bovendien bepaalt dat de laatstgenoemden zich verplichten, de van Kinsbergen gekochte Omega-horloges door te verkopen tegen de door hem vastgestelde detailprijzen en dat zij afzien van iedere korting in welke vorm ook op deze gebonden prijzen, behalve met name in geval van levering aan andere erkende Omega-verkopers in de E.E.G. of in geval van verkoop aan klanten in het buitenland ; dat de standaardovereenkomst tussen de vennootschap Ultimo Watch en de Omega-verkopers in België eveneens bepaalt dat de laatstgenoemden zich verplichten de door Ultimo Watch opgelegde prijzen in acht te nemen voor de verkoop aan de verbruikers op het

(1) PB nr. 57 van 25. 3. 1967.

Belgische grondgebied van Omega-horloges die zij hun heeft geleverd ; dat daarentegen de standaardovereenkomsten tussen de vennootschappen Maison Brandt Frères en Ultimo Watch en de Omega-verkopers respectievelijk in Frankrijk en Luxemburg deze laatsten thans vrij laten de detailverkoopprijzen van Omega-horloges vast te stellen ;

Overwegende dat overigens de in Nederland enerzijds en in België en Luxemburg anderzijds geldende standaardovereenkomsten respectievelijk vanaf 18 augustus 1969 en 23 september 1969 op verzoek van de Commissie in dier voege zijn gewijzigd, dat de Omega-verkopers die in deze landen zijn gevestigd niet langer verplicht zijn zich met horloges van de Omega-collectie uitsluitend bij hun generaal-agent Ultimo Watch of Kinsbergen te bevoorraden, maar ook bij andere generaal-agenten in de E.E.G. en bij door deze erkende verkopers kunnen kopen, terwijl de genoemde generaal-agenten Ultimo Watch en Kinsbergen zich niet meer verplichten uitsluitend te onderhandelen met door hem erkende verkopers, maar zich de bevoegheid voorbehouden ook aan de Omega-verkopers en de generaal-agenten die in de andere E.E.G.-landen gevestigd zijn te verkopen ; dat ook vanaf de genoemde data het verbod aan de Nederlandse verkopers enerzijds en de Belgische en Luxemburgse verkopers anderzijds om aan andere detailhandelaren van de branche door te verkopen, buiten toepassing is verklaard voor de als Omega-verkopers in enig land van de E.E.G. erkende detailhandelaren ;

Overwegende dat de vennootschap Kinsbergen bovendien, eveneens met ingang van 18 augustus 1969, de uitdrukkelijke verplichting heeft opgezegd welke zij tegenover haar verkopers op zich had genomen om geen Omega-horloges aan grote warenhuizen te leveren, terwijl de andere generaal-agenten van Omega in de E.E.G. formeel nimmer zulk een verbintenis met hun verkopers hadden aangegaan ;

Overwegende dat honderden gespecialiseerde horlogemakers-kleinhandelaren in Duitsland en Italië eveneens als Omega-verkoper zijn erkend door de vennootschappen Uhren-Handelsgesellschaft en De Marchi Fratelli, generaal-agenten van Omega in deze landen, krachtens selectie-criteria die gelijken op die welke door de andere generaal-agenten van Omega gewoonlijk worden toegepast ; dat deze horlogemakers nochtans niet aan de generaal-agent van hun land zijn verbonden door een standaardverkoopovereenkomst zoals in België, Frankrijk, Luxemburg en Nederland het geval was ; dat het echter te vermelden is dat in Duitsland de vennootschap Uhren-Handelsgesellschaft ten aanzien van een deel van de modellen van de collectie-Omega, gebonden prijzen heeft vastgesteld voor de wederverkoop van door haar geleverde horloges op de Duitse markt ;

4. Overwegende dat de internationale collectie Omega-horloges honderden verschillende modellen omvat verdeeld in twee groepen : courante modellen die negen tiende van de detailverkopen uitmaken met voor de meest gevraagde modellen tussen 40 en 170 rekeneenheden variërende prijzen en de juwelen en luxemodellen, die meestal in beperkte mate gefabriceerd en tegen zeer hoge prijzen verkocht worden ;

Overwegende dat in de landen van de E.E.G. elke generaal-agent aan de in zijn gebied gevestigde Omega-verkopers 400 à 500 verschillende modellen ter beschikking stelt, die uit de internationale collectie gekozen worden om op best mogelijke wijze aan de voorkeur van de lokale clientèle te voldoen ;

Overwegende dat uit een in 1969 verrichte analyse van de verkoop van Omega-horloges in de E.E.G. blijkt dat de smaak van de clientèle van markt tot markt merkbaar verschilt en dat bij voorbeeld onder de eerste 30 meest verkochte modellen in elke Lid-Staat er slechts zeven verkocht worden door alle generaal-agenten ; dat bovendien vastgesteld wordt dat de vraag naar deze merkartikelen niet enkel afhangt van het prijsniveau aangezien de voorkeur van de meerderheid van de kopers niet noodzakelijkerwijze uitgaat naar de goedkoopste modellen ; dat aldus het goedkoopste van bovengenoemde zeven modellen de eerste plaats op de Italiaanse en de Nederlandse markt, de tweede op de Belgische en de Luxemburgse markt, de derde op de Franse markt en de twintigste op de Duitse markt bekleedt ; het duurste model bekleedt de tweede plaats op de Duitse markt, de vijfde op de Franse markt, de achtste op de Nederlandse markt, de twintigste op de Belgische en de Luxemburgse en de vijfentwintigste plaats op de Italiaanse markt ;

Overwegende dat er tegenwoordig opmerkelijke verschillen bestaan tussen de door de verschillende generaal-agenten voor dezelfde horlogemodellen van de Omega-collectie toegepaste prijzen bij levering aan de in hun respectievelijke gebieden gevestigde verkopers, en tussen de in elke E.E.G.-Lid-Staat door de Omega-verkopers voor dezelfde horlogemodellen meestal toegepaste detailverkoopprijzen ; dat met name voor de twaalf op de gemeenschappelijke markt in 1969 meest verkochte Omega-modellen deze verschillen tussen 30 à 50 % van de laagste prijzen gelegen zijn ;

Overwegende dat in de landen van de E.E.G. in het bijzonder in Duitsland, Frankrijk en Italië, talrijke ondernemingen bestaan die typen horloges fabriceren of verdelen, die mogelijk met de Omega-artikelen in concurrentie kunnen treden en dat de leveringen afkomstig van andere, buiten de E.E.G. — voornamelijk in Zwitserland — gevestigde fabrikanten zeer belangrijk zijn ;

Overwegende dat op de gemeenschappelijke markt het totale aantal kleinhandelaren horlogemakers-juweliers dat in aanmerking komt om artikelen zoals Omega-horloges te verkopen op ongeveer 20.000 geschat kan worden en dat in alle zes Lid-Staten het aantal als Omega-verkoper erkende kleinhandelaren ongeveer 3.000 bedraagt ;

Overwegende dat het essentiële gedeelte van de bovengenoemde aanmeldingen overeenkomstig artikel 19, lid 3, van Verordening nr. 17 (1) is bekendgemaakt ; dat van de zijde van derden geen bezwaren tegen de afgifte van een gunstige beschikking zijn geformuleerd ;

II

5. Overwegende dat artikel 85, lid 1, van het Verdrag bepaalt dat onverenigbaar met de gemeenschappelijke markt en verboden zijn alle overeenkomsten tussen ondernemingen welke de handel tussen Lid-Staten ongunstig kunnen beïnvloeden en ertoe strekken of ten gevolge hebben dat de mededinging binnen de gemeenschappelijke markt wordt verhinderd, beperkt of vervalst ;

Overwegende dat de Zwitserse vennootschap Omega krachtens de alleenverkoopovereenkomsten welke zij achtereenvolgens heeft gesloten met de vennootschappen Maison Brandt Frères, De Marchi Fratelli, Ultimo Watch, Uhren-Handelsgesellschaft en A. Kinsbergen, ten einde binnen de E.E.G. de verkoop van door haar gefabriceerde horloges te bevorderen, zich tegenover elk van deze ondernemingen heeft verbonden haar horloges uitsluitend door hun tussenkomst te leveren voor de wederverkoop binnen een bepaald gedeelte van het grondgebied van de gemeenschappelijke markt, hetgeen iedere andere onderneming in de E.E.G. aan deze generaal-agenten verhindert rechtstreeks bij Omega te kopen ;

Overwegende dat deze overeenkomsten, door aldus aan een enkele onderneming per Lid-Staat het recht voor te behouden zich met horloges van het merk Omega te bevoorraden bij de fabrikant, zouden kunnen leiden tot een verdeling van de markten tussen de generaal-agenten binnen de gemeenschappelijke markt, die de handel tussen Lid-Staten ongunstig kan beïnvloeden ;

Overwegende dat de generaal-agenten van de E.E.G. de verbintenis hebben aangegaan niet enkel Omega-horloges aan door een van hen erkende Omega-verkopers te leveren, maar ook in de hoedanigheid van Omega-verkoper in hun gebied slechts een beperkt aantal detailwederverkopers toe te laten ;

Overwegende dat deze beperking van het aantal Omega-verkopers een beperking van de mededinging inhoudt, niet omdat zij voortvloeit uit de toekenning van de hoedanigheid van verkoper aan horlogemakers-juweliers die een aantal objectieve en uniforme vereisten ten aanzien van hun beroepsdeskundigheid en hun standing vervullen, maar in de mate dat deze beperking voortvloeit uit het vooraf door elke generaal-agent naar gelang de potentiële aankoopmogelijkheden van de plaatselijke clientèle vastgestelde maximum aantal wederverkopers in elk stad of gebied ;

(1) PB nr. C 17 van 11. 2. 1970.

Overwegende dat deze beperking op waarneembare wijze tot uiting komt aangezien zij de uitsluiting van de wederverkoop van Omega-horloges van een belangrijk gedeelte van de in de E.E.G. gevestigde kleinhandelaren horlogemakers-juweliers, die aan objectieve deskundigheidscriteria beantwoorden, ten gevolge heeft ;

Overwegende dat deze beperking, omdat zij tevens de wederverkoop voor de export binnen de gemeenschappelijke markt betreft, de handel tussen de Lid-Staten ongunstig kan beïnvloeden, daar zij de handelsstromen tussen Lid-Staten kan beïnvloeden in een richting die nadelig kan zijn voor de verwezenlijking van de doelstellingen van één enkele markt tussen de staten ;

Overwegende dat de aan de generaal-agent opgelegde verplichting in geval van export binnen de gemeenschappelijke markt slechts te verkopen aan door de generaal-agent in het importgebied erkende alleenverkopers derhalve valt onder de toepassing van artikel 85, lid 1, van het Verdrag ;

Overwegende dat het verbod buiten de gemeenschappelijke markt uit te voeren, dat aan de in de E.E.G. gevestigde generaal-agenten opgelegd blijft, een beperking van de mededinging uitmaakt die niet blijkt de handel tussen Lid-Staten ongunstig te kunnen beïnvloeden ; dat de wederinvoer van vroeger door een generaal-agent geëxporteerde Omega-horloges naar de gemeenschappelijke markt namelijk hoogst onwaarschijnlijk zou zijn, gezien de accumulatie der handelsmarges en transportkosten en gezien de belemmering die gelegen is in het douanetarief van de Europese Gemeenschappen ; maar dat het, aangenomen dat zulk een wederinvoer bij uitzondering zou kunnen plaatsvinden, onwaarschijnlijk is dat hij zou kunnen worden gevolgd door een nieuwe uitvoer naar een andere Lid-Staat ; dat anderzijds sinds de afschaffing van de douanerechten binnen de gemeenschappelijke markt, aan iedere vraag in een Lid-Staat op veel gemakkelijker wijze en tegen een betere prijs rechtstreeks kan worden voldaan uit een andere Lid-Staat dan uit een derde land, waarheen de gevraagde produkten eerst uit de gemeenschappelijke markt zouden zijn uitgevoerd ;

Overwegende dat de overige bepalingen van de tussen Omega en haar generaal-agenten gesloten overeenkomsten niet onder de toepassing vallen van artikel 85, lid 1, omdat zij niet ten doel of ten gevolge hebben dat de mededinging binnen de gemeenschappelijke markt op merkbare wijze wordt beperkt ; dat dit met name geldt voor de verplichting voor de generaal-agenten om onder Omega-merk de horloges te verkopen die hun door de fabrikant worden geleverd of die zij, in bepaalde gevallen, zelf in kasten monteren, en voor de verplichting om bepaalde verkoopbevorderingsmaatregelen te nemen, zoals het aanhouden van een voorraad van de voornaamste modellen van de Omega-collectie en de organisatie van een permanente onderhouds- en reparatiedienst ;

6. Overwegende dat anderzijds de standaardovereenkomsten die door de generaal-agenten van Omega zijn gesloten met horlogemakers-kleinhandelaren in Frankrijk, Luxemburg, België en Nederland, zoals zij thans gelden, alleenverkoopovereenkomsten zijn die, hoewel gesloten tussen in een zelfde Lid-Staat gevestigde ondernemingen, echter wel vallen onder artikel 85, lid 1, van het Verdrag voor zover zij zowel de generaal-agent als de kleinhandelaar verbieden Omega-horloges aan kleinhandelaren die niet als Omega-verkopers in een of andere Lid-Staat van de E.E.G. erkend zijn te verkopen ; dat dit verbod namelijk op merkbare wijze het aantal winkels beperkt waar Omega-horloges die door een in de E.E.G. gevestigde generaal-agent naar een land van de gemeenschappelijke markt zijn uitgevoerd ten verkoop kunnen worden aangeboden aan het publiek van dit andere land van de gemeenschappelijke markt, wat de handel tussen de Lid-Staten ongunstig kan beïnvloeden ;

III

7. Overwegende dat de bepalingen van artikel 85, lid 1, krachtens lid 3 van dit artikel buiten toepassing kunnen worden verklaard voor overeenkomsten tussen ondernemingen welke bijdragen tot verbetering van de produktie of van de verdeling der produkten of tot bevordering van de technische of economische vooruitgang, mits een billijk aandeel in de daaruit voortvloeiende voordelen de gebruikers ten goede komt, en zonder nochtans aan de betrokken ondernemingen

a) beperkingen op te leggen, welke voor het bereiken van deze doelstellingen niet onmisbaar zijn,

b) de mogelijkheid te geven, voor een wezenlijk deel van de betrokken produkten de mededinging uit te schakelen ;

Overwegende dat de alleenverkoopovereenkomsten tussen Omega en haar generaal-agenten Maison Brandt Frères, De Marchi Fratelli, Ultimo Watch, Uhren-Handelsgesellschaft en Kinsbergen overeenkomsten zijn waaraan slechts twee ondernemingen deelnemen en waarbij de ene zich tegenover de andere verbindt bepaalde produkten slechts aan de laatstgenoemde te verkopen voor de wederverkoop binnen een bepaald gedeelte van het grondgebied van de gemeenschappelijke markt ;

Overwegende dat zulke overeenkomsten vallen onder de groep alleenverkoopovereenkomsten waarvoor artikel 1, lid 1, van vorengenoemde Verordening nr. 67/67/EEG, artikel 85, lid 1, van het Verdrag overeenkomstig artikel 85, lid 3, van het Verdrag buiten toepassing verklaart tot en met 31 december 1972, wanneer zij voldoen aan de voorwaarden van deze verordening ;

Overwegende dat in dit opzicht Verordening nr. 67/67/EEG slechts van toepassing is indien de betrokken overeenkomsten aan de alleenverkopers geen andere concurrentiebeperkingen oplegt dan de in de genoemde verordening vermelde ; dat in onderhavig geval de door Omega aan elke generaal-agent opgelegde verplichting in zijn contractsgebied het aantal ondernemingen te beperken, dat als kleinhandelaren tot de verkoop van Omega-horloges toegelaten wordt, een beperking van de mededinging is, die niet door artikel 2, lid 1, van Verordening nr. 67/67/EEG toegestaan wordt ;

Overwegende dat de niet-toepasselijkheid van de bepalingen van Verordening nr. 67/67/EEG op bovengenoemde alleenverkoopovereenkomsten voor de Commissie niet de mogelijkheid uitsluit artikel 85, lid 3, van het Verdrag bij wege van een individuele beschikking op hen toe te passen, als zij desondanks werkelijk aan alle voorwaarden van dit lid voldoen ;

Overwegende dat in dit opzicht, op grond van de door de betrokkenen gegeven toelichting, en om soortgelijke redenen als die welke zijn opgesomd in de considerans van Verordening nr. 67/67/EEG, erkend moet worden dat de tussen Omega en haar generaal-agenten in de E.E.G. gesloten alleenverkoopovereenkomsten, evenals in het algemeen alle alleenverkoopovereenkomsten betreffende internationaal handelsverkeer, een verbetering van de verdeling van de betrokken produkten met zich meebrengen ; dat namelijk het bestaan in een zone van één enkele wederverkoper, die zich in plaats van de fabrikant belast met de verkoopbevordering, het onderhoud van de voorraden en de inrichting van de verkoopsservice, het mogelijk maakt de markt intensiever te bewerken en een vlotte bevoorrading te verzekeren, terwijl de verdeling gerationaliseerd wordt ; dat daarenboven in casu in het licht van de politiek van kwaliteit en klantenservice die Omega tracht te voeren, de aanwijzing door deze vennootschap van exclusieve generaal-agenten die in elke Lid-Staat gelast werden de detail-verkoop en het onderhoud van Omega-horloges door bemiddeling van een net deskundige horlogemakers-juweliers te verzekeren, het niet enkel mogelijk maakt zich beter aan de lokale voorkeur aan te passen en de clientèle een voldoende keuze uit recente modellen aan te bieden, maar ook bijdraagt tot de verbetering van een doeltreffend onderhouds- en reparatienet en van het internationale garantiesysteem ;

Overwegende dat door de betrokken overeenkomsten de gebruikers een billijk aandeel ontvangen uit de voordelen die uit deze distributieverbeteringen voortvloeien, in het bijzonder dank zij de mogelijkheid die hun daardoor wordt gegeven om zich sneller en gemakkelijker uit het buitenland afkomstige horloges te verschaffen, die zijn aangepast aan hun individuele smaak en waarvan hun de goede werking wordt verzekerd door middel van een doeltreffende internationale garantie en het bestaan van een voldoend onderhouds- en reparatienet ; dat de aan de gebruikers verstrekte diensten van bijzonder belang zijn voor produkten zoals deze die een grote tech-

nische kennis vereisen en een relatief hoog prijspeil bereiken ;

Overwegende dat de vraag of deze overeenkomsten de betrokken ondernemingen geen beperkingen opleggen welke voor het bereiken van deze doelstellingen niet onmisbaar zijn slechts rijst ten aanzien van de tussen partijen overeengekomen beperking van het aantal erkende wederverkopers ; dat Omega namelijk geen andere beperkende verplichting op zich heeft genomen dan die om haar horloges voor de wederverkoop binnen de gemeenschappelijke markt uitsluitend aan haar generaal-agenten te leveren, terwijl deze generaal-agenten geen andere beperking wordt opgelegd dan het verbod aan wederverkopers te leveren die geen erkende Omega-verkopers in de E.E.G. zijn ;

Overwegende dat de generaal-agenten bovendien, naast de verplichting het aantal erkende wederverkopers die zij als Omega-verkopers aanwijzen te beperken, slechts verplichtingen op zich hebben genomen als die waarvan artikel 2, lid 2, van de bovengenoemde Verordening nr. 67/67/EEG verklaart dat zij de toepassing van artikel 85, lid 3, niet in de weg staan, omdat deze verplichtingen in casu verplichtingen zijn om de contractsprodukten te verkopen onder het merk of in de verpakking die de fabrikant voorschrijft en om bepaalde maatregelen te nemen die de verkoop bevorderen ; dat daarenboven, zelfs buiten het hun toegekende contractsgebied, de generaal-agenten vrij blijven de verkoopprijzen van de Omega-horloges die zij aan de verkopers leveren vast te stellen zoals zij dat goed achten, en het hun niet verboden is de verdeling van horloges van andere merken te behartigen ;

Overwegende dat ingevolge het betrekkelijk gering aantal horloges dat door Omega in zijn fabrieken materieel kan worden gefabriceerd en de beperkte potentiële clientèle voor duurzame artikelen van deze prijs, de eventuele aanwijzing als erkende verkoper van alle detail-verkopers, die op de gemeenschappelijke markt aan de door Omega vereiste beroepsbekwaamheden en standingvoorwaarden voldoen, de verkoopmogelijkheden van elk van hen tot enkele eenheden per jaar zou terugbrengen, wat ten slotte eerder een verslechtering dan een verbetering van de door hen aan de fabrikant en aan de gebruikers verleende diensten met zich mee zou brengen ; dat trouwens in deze veronderstelling in het licht van de zeer beperkte omzet die zij voor Omega-horloges zouden kunnen verwachten, deze detailverkopers helemaal geen belangstelling zouden tonen voor een reële inspanning tot verkoopbevordering en klantenservice en omwille van de te zwakke rouleringsgraad van hun voorraden van deze merkartikelen zij de kopers niet voortdurend een voldoend assortiment van de nieuwste modellen, die aan de lokale voorkeur beantwoorden zouden kunnen aanbieden ;

Overwegende dat om deze ongunstige gevolgen voor de verdeling te vermijden het noodzakelijk is in elk Omega-verkooppunt een voldoende potentiële afzetmogelijkheid te verzekeren en dat dit doel in onderhavig geval slechts bereikt kan worden door in elke streek de generaal-agent te belasten met de bepaling in verhouding tot de vermoedelijke aankoopmogelijkheden van de lokale bevolking het maximumaantal deskundige kleinhandelaren te beperken aan wie het recht verleend wordt Omega-horloges te verkopen ;

Overwegende dat derhalve de tussen Omega en haar generaal-agenten overeengekomen beperking van het aantal erkende verkopers binnen de gemeenschappelijke markt, een onmisbare beperking is om de gunstige gevolgen van de betrokken alleenverkoopovereenkomsten op het gebied van de verdeling te doen intreden ;

Overwegende dat zowel binnen de gemeenschappelijke markt als daarbuiten talrijke fabrikanten bestaan die de mogelijkheid bezitten ten opzichte van Omega in de Lid-Staten van de E.E.G. een werkelijke concurrentie te voeren en dat de betrokken alleenverkoopovereenkomsten geen enkele bepaling bevatten die de verkoop van Omega-horloges aan deze mededinging zou kunnen onttrekken ;

Overwegende dat daarenboven zelfs op de markt van Omega-horloges een voldoende mate van concurrentie in het distributiestadium niet uitgesloten is, omdat het sinds einde 1969 de talrijke erkende verkopers niet meer verboden is Omega-horloges uit andere Lid-Staten van de E.E.G. in te voeren en dat de merkbare verschillen tussen de door de generaal-agenten voor dezelfde modellen toegepaste prijzen, die in sommige gevallen nog voortbestaan, de alleenverkopers ertoe zouden moeten aanzetten om de beste aankoopvoorwaarden op te zoeken ;

Overwegende dat derhalve genoemde alleenverkoopovereenkomsten in hun huidige versie de betrokken ondernemingen niet de mogelijkheid geven de mededinging voor een wezenlijk deel van de betrokken produkten uit te schakelen ;

8. Overwegende dat overigens de standaardovereenkomsten voor de distributie die de generaal-agenten Maison Brandt Frères, Ultimo Watch en A. Kinsbergen sluiten met kleinhandelaren in respectievelijk Frankrijk, België, Luxemburg en Nederland, indien men de gevolgen ervan in hun geheel beschouwt, op dezelfde wijze als de hiervóór behandelde alleenverkoopovereenkomsten bijdragen tot de verbetering van de verdeling van de produkten en tot de bevoordeling van de gebruikers, aangezien zij de overbrenging zijn naar het stadium van de detailwederverkoop van het selectief verdelingssysteem dat door Omega samen met zijn generaal-agenten werd ingericht ;

Overwegende dat de aan de betrokken ondernemingen door deze standaardverkoopovereenkomsten opgelegde concurrentiebeperkingen onmisbaar zijn om vorengenoemde doelstellingen te bereiken ; dat de door de generaal-agenten ten opzichte van zijn alleenverkopers aangegane verbintenis niet aan kleinhande-

laren, die niet als Omega-verkopers erkend zijn, te verkopen en de door de alleenverkoper ten opzichte van de generaal-agent aangegane verplichting geen Omega-horloges aan kleinhandelaren, die niet als Omega-verkoper erkend zijn, door te verkopen namelijk een beperking van het aantal wederverkooppunten bekrachtigen, die niet verder gaat dan deze welke in de door Omega met zijn generaal-agenten gesloten alleenverkoopovereenkomsten werd neergelegd en waarover hierboven gesteld werd dat zij onmisbaar is voor de verwezenlijking van de door de genoemde alleenverkoopovereenkomsten beoogde gunstige gevolgen ;

Overwegende dat de genoemde standaardovereenkomsten de betrokken ondernemingen niet de mogelijkheid geven de mededinging voor een wezenlijk deel der betrokken produkten uit te schakelen, aangezien de mededinging in het stadium van de verdeling voldoende gewaarborgd is, niet slechts door de vrijheid die de erkende Omega-verkopers behouden om als kleinhandelaar Omega-merkhorloges aan gelijk welke privé-koper, alsmede horloges van concurrerende merken te blijven verkopen, maar ook door het contractueel erkende recht zich vrijelijk voor het geheel of een gedeelte van hun behoeften aan Omega-horloges te bevoorraden bij onverschillig welke generaal-agent van Omega in de E.E.G. of zelfs bij onverschillig welke andere Omega-verkoper in de E.E.G. ; dat de generaal-agenten zich niet geldig tegen de eventuele gevolgen van dergelijke import voor het kleinhandelsprijspeil in hun grondgebied zouden kunnen verzetten, omdat noch de uniforme selectiecriteria van de wederverkopers die zij moeten toepassen noch de bepalingen van de standaardverkoopovereenkomsten hun tegenwoordig het recht geven de vergunning van een erkende verkoper in te trekken op grond van de door deze gevoerde import ; dat tevens het systeem van prijsbinding dat in België, Nederland en Duitsland bestaat, aangezien het slechts op ieder van deze markten van toepassing is op de door de voor dit gebied verantwoordelijke generaal-agent voor de wederverkoop geleverde Omega-horloges, dit systeem aan deze laatste niet het recht geeft zijn alleenverkopers te verhinderen Omega-horloges uit andere Lid-Staten van de E.E.G. in te voeren en tegen lagere dan de gebonden prijzen door te verkopen ;

Overwegende dat ten slotte zowel de alleenverkoopovereenkomsten gesloten tussen Omega en zijn generaal-agenten Maison Brandt Frères, De Marchi Fratelli, Ultimo Watch, Uhren-Handelsgesellschaft en A. Kinsbergen als de distributie-overeenkomsten gesloten tussen de vorengenoemde generaal-agenten en de Omega-verkopers in hun huidige vorm aan alle voorwaarden voldoen om een beschikking krachtens artikel 85, lid 3, van het E.E.G.-Verdrag te verkrijgen ;

IV

9. Overwegende dat de betrokken alleenverkoopovereenkomsten, zoals zij van kracht waren op het ogenblik van hun aanmelding bij de Commissie op 30 en 31 januari 1963, niet voldeden aan de voorwaarden voor toepassing van artikel 85, lid 3, omdat zij voor de genoemde generaal-agenten het absolute verbod inhielden Omega-horloges naar landen buiten het hun toegewezen gebied te exporteren, hetgeen iedere nevenimport binnen de gemeenschappelijke markt, zelfs van de zijde van een erkende Omega-verkoper verhinderde ; dat een dergelijke compartimentering van de markten binnen de E.E.G. een beperking vormde die de mededinging in het stadium van de verdeling der produkten uitschakelde zonder onmisbaar te zijn om de gunstige doelstellingen van de betrokken alleenverkoopovereenkomsten te verwezenlijken ;

Overwegende dat de betrokken standaardverkoopovereenkomsten zich in hetzelfde geval bevonden, vooral omdat zij de betrokkenen beperkende verplichtingen oplegden, die verder gingen dan hetgeen onmisbaar is om de positieve doelstellingen te verwezenlijken die door de genoemde overeenkomsten werden nagestreefd ; dat onder deze beperkende verplichtingen met name moeten worden genoemd :

— het verbod dat aan de Omega-verkopers is opgelegd om zich ergens anders te bevoorraden dan bij de generaal-agent in hun land, en dat was opgenomen in de standaardovereenkomsten van Ultimo Watch voor België, A. Kinsbergen voor Nederland en Ultimo Watch voor Luxemburg,

— het aan de Omega-verkopers opgelegde verbod om aan enige andere kleinhandelaar, zelfs al was hij erkend als Omega-verkoper, door te verkopen, en dat was opgenomen in de standaardovereenkomsten van Ultimo Watch voor België, van A. Kinsbergen voor Nederland en van Ultimo Watch voor Luxemburg,

— het aan de generaal-agent opgelegde verbod om Omega-horloges te leveren aan grote warenhuizen, dat uitdrukkelijk was opgenomen in de standaardovereenkomst met A. Kinsbergen voor Nederland ;

Overwegende met name dat de door Maison Brandt Frères met de kleinhandelaren in Frankrijk vanaf 1957 gesloten standaardovereenkomst weliswaar niet uitdrukkelijk de laatsgenoemden verbiedt Omega-horloges te kopen bij generaal-agenten in de andere Lid-Staten van de E.E.G., maar dat niettemin overblijft dat van deze theoretische bevoegdheid om tot import over te gaan geen gebruik kon worden gemaakt zolang Omega al haar generaal-agenten in de E.E.G. verbood naar landen buiten het hun toegewezen grondgebied te exporteren ; dat dit verbod eerst op 1 augustus 1967 door Omega is opgeheven en een praktische mogelijkheid om te importeren eerst na deze datum voor de in Frankrijk gevestigde Omega-verkopers is opengesteld ;

Overwegende dat het volstrekte exportverbod, dat de toepassing van artikel 85, lid 3, van het E.E.G.-Ver-

drag op de alleenverkoopovereenkomsten tussen Omega en haar generaal-agenten in de E.E.G. alsmede op de standaardverkoopovereenkomst van Maison Brandt Frères in de weg stond, proprio motu door de betrokkenen met ingang van 1 augustus 1967 is opgeheven zoals hierboven is vermeld ;

Overwegende dat de concurrentiebeperkende clausules die de toepassing van artikel 85, lid 3, van het Verdrag op de standaardverkoopovereenkomsten met de erkende Belgische, Luxemburgse en Nederlandse kleinhandelaren in de weg stonden op verzoek van de Commissie door A. Kinsbergen met ingang van 18 augustus 1969 ten aanzien van Nederland en door Ultimo Watch met in gang van 23 september 1969 ten aanzien van België en Luxemburg zijn opgeheven ;

Overwegende dat men de datum van inwerkingtreding van de beschikking tot toepassing van artikel 85, lid 3, op de betrokken overeenkomsten onder deze omstandigheden moet doen samenvallen met de datum met ingang waarvan elk van deze overeenkomsten is gewijzigd om te voldoen aan de voorwaarden voor de toepassing van artikel 85, lid 3 ;

Overwegende dat het daarentegen gewenst is, dat de geldigheidsduur van deze beschikking voor alle betrokken overeenkomsten eindigt op één en dezelfde datum, omdat deze overeenkomsten vallen binnen het kader van een systematische, homogene verkooporganisatie ;

10. Overwegende dat rekening houdend met de uiteenzetting in het voorlaatste lid van hoofdstuk III en gezien het feit dat het selectief distributiesysteem van Omega binnen de gemeenschappelijke markt gedurende vele jaren op strikt territoriale basis georganiseerd werd, zodat er praktisch geen mogelijkheid tot handel in Omega-horloges tussen de Lid-Staten van de E.E.G. bestond, het nuttig lijkt niet enkel de geldigheidsduur van de beschikking tot een periode van tien jaar vanaf de datum van de aan de alleenverkoopovereenkomsten tussen Omega en zijn generaal-agenten aangebrachte wijzingen te beperken, maar ook de beschikking, in toepassing van artikel 8, lid 1, van Verordening nr. 17, een verplichting te doen inhouden, waardoor de Commissie in de mogelijkheid gesteld wordt jaarlijks de redenen te kennen die de Omega-generaal-agenten in de E.E.G. in elk afzonderlijk geval inroepen om aan wederverkopers de erkenning als Omega-verkoper te onttrekken, zodat de Commissie een eventueel misbruik in het door de betrokkenen toegepaste selectief distributiesysteem kan voorkomen ;

V

11. Overwegende dat zowel de betrokken alleenverkoopovereenkomsten als de standaardverkoopovereenkomsten voorts voldoen aan de toepassingsvoorwaarden voor artikel 7, lid 1, van Verordening nr. 17 ; dat het namelijk in beide gevallen gaat om overeenkomsten die bestonden op de datum van inwerkingtreding van de genoemde Verordening nr. 17 (13 maart 1962), die binnen de in artikel 5, lid 1, van Verordening nr. 17 gestelde termijn zijn aangemeld en niet voldoen aan de voorwaarden voor toepassing van artikel 85, lid 3, maar door de betrokken ondernemingen, zoals hierboven is uiteengezet, in dier voege zijn gewijzigd dat zij thans de voorwaarden voor toepassing van artikel 85, lid 3, van het Verdrag vervullen ; dat daaruit voortvloeit dat het verbod van artikel 85, lid 1, ten aanzien van de versies van deze overeenkomsten die voorafgaan aan de wijzigingen, slechts van toepassing is voor de door de Commissie vast te stellen periode ;

Overwegende dat in dit verband, in casu enerzijds rekening dient te worden gehouden met het feit dat de tussen Omega en haar generaal-agenten gesloten alleenverkoopovereenkomsten op eigen initiatief door de betrokkenen zijn gewijzigd met het oog op de voorschriften van Verordening nr. 67/67/EEG en binnen dezelfde termijn als door de genoemde verordening wordt voorgeschreven, en anderzijds met het feit dat de standaardverkoopovereenkomsten tussen de generaal-agenten en de erkende verkopers door de betrokkenen overeenkomstig de voorstellen van de Commissie en zodra deze het verzoek daartoe had gedaan zijn gewijzigd ; dat deze omstandigheden volstaan om te rechtvaardigen dat het verbod van artikel 85, lid 1, buiten toepassing wordt verklaard voor de gehele periode die voorafgaat aan de inwerkingtreding van de gewijzigde versies van de betrokken overeenkomsten,

HEEFT DE VOLGENDE BESCHIKKING GEGEVEN :

Artikel 1

Artikel 85, lid 1, van het Verdrag tot oprichting van de Europese Economische Gemeenschap wordt overeenkomstig artikel 85, lid 3, buiten toepassing verklaard

a) voor de alleenverkoopovereenkomsten tussen de vennootschap Omega Louis Brandt et Frères S.A., te Bienne, en respectievelijk de ondernemingen S.A. Maison Brandt Frères, te Parijs, S.p.A. De Marchi Fratelli, te Turijn, Ultimo Watch S.A. te Brussel, Uhrenhandelsgesellschaft m.b.H., te Frankfurt-am-Main, en A. Kinsbergen N.V., te Amsterdam,

b) voor de standaardverkoopovereenkomsten betreffende horloges van het merk Omega die de ondernemingen S.A. Maison Brandt Frères te Parijs, Ultimo Watch S.A. te Brussel, en A. Kinsbergen N.V. te Amsterdam, gewoonlijk sluiten met respectievelijk in Frankrijk, België en Luxemburg, alsmede in Nederland gevestigde kleinhandelaren.

Artikel 2

De in artikel 1 bedoelde beschikking treedt in werking :

a) op 1 augustus 1967 ten aanzien van de vijf alleenverkoopovereenkomsten bedoeld in artikel 1, sub a), en ten aanzien van de standaardverkoopovereenkomst van de S.A. Maison Brandt Frères voor Frankrijk ;

b) op 18 augustus 1969 ten aanzien van de standaardverkoopovereenkomsten van A. Kinsbergen N.V. voor Nederland ;

c) op 23 september 1969 ten aanzien van de standaardverkoopovereenkomst van Ultimo Watch S.A. voor België en ten aanzien van de standaardverkoopovereenkomst van Ultimo Watch S.A. voor Luxemburg.

Zij geldt tot en met 31 juli 1977.

Artikel 3

De ondernemingen S.A. Maison Brandt Frères, S.p.A. De Marchi Fratelli, S.A. Ultimo Watch, Uhren-Handelsgesellschaft m.b.H. en A. Kinsbergen N.V. dienen de Commissie op 31 juli van elk jaar op de hoogte te stellen van de namen van de ondernemingen, waaraan zij de erkenning als Omega-verkoper hebben onttrokken, onder opgave in elk van deze gevallen van de redenen voor deze onttrekking.

Artikel 4

Het verbod van artikel 85, lid 1, is niet van toepassing op de versies van de alleenverkoopovereenkomsten en de standaardverkoopovereenkomsten bedoeld in artikel 1, die van kracht waren gedurende de periode tussen 13 maart 1962 en de data waarop de onderhavige beschikking als vermeld in artikel 2 in werking treedt.

Artikel 5

Deze beschikking is gericht tot de volgende ondernemingen :

S.A. Omega Louis Brandt et Frères, te Bienne (Zwitserland),

S.A. Maison Brandt Frères, 6, avenue de Villars, te Parijs (Frankrijk),

S.p.A. De Marchi Fratelli, via Gioberti 16, te Turijn (Italië),

S.A. Ultimo Watch, de Brouckèreplein 22, te Brussel (België),

Uhren-Handelsgesellschaft m.b.H., Münchener Straße 8 te Frankfurt am Main (Duitsland), en

A. Kinsbergen N.V., Oosteinde 7-11, te Amsterdam (Nederland).

Gedaan te Brussel, 28 oktober 1970.

Voor de Commissie

De Voorzitter

Franco M. MALFATTI